

“เส้นทางสู่นักวิจัยอาชีพ...เป็นจริงหรือเพียงฝัน?”

รศ.ดร.ณรงค์ฤทธิ์ สมบัติสมภพ
 วุฒิมเออีวิจัย สกว. และหัวหน้าโครงการ
 การพัฒนาฐานข้อมูลวารสารวิชาการในประเทศ
 narongrit.som@kmutt.ac.th

สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาเอกที่ University of Manchester & UMIST ในสาขา Polymer Processing & Rheology ประเทศอังกฤษ ปัจจุบันเป็นหัวหน้ากลุ่มวิจัย Polymer Processing and Flow (P-PROF) และอาจารย์คณะพลังงานและวัสดุ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

เคยได้รับรางวัลและทุนวิจัยต่างๆ มากมาย อาทิ รางวัลศิษย์เก่าดีเด่น จากสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, เกียรติบัตรเสนอผลงานวิจัยดีเด่น สาขาวิศวกรรมและวิทยาศาสตร์กายภาพ ในโครงการทุนวิจัยหลังปริญญาเอก สกว., รางวัลนักวิทยาศาสตร์รุ่นใหม่ และรางวัลนักเทคโนโลยีรุ่นใหม่ มูลนิธิส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในพระบรมราชูปถัมภ์, รางวัลเงินทุนช่วยเหลือด้านวิจัย วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จากมูลนิธิโทรเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, รางวัลโครงการวิจัยเด่น สกว. และรางวัลชมเชยสิ่งประดิษฐ์คิดค้น 2 ปีซ้อน สาขาวิศวกรรมศาสตร์และอุตสาหกรรมวิจัย จากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, ทุนเมธีวิจัย สกว. และทุนโครงการปริญญาเอกกาญจนาภิเษก จาก สกว.

ตามประสบการณ์จริงของผม “เส้นทางสู่นักวิจัยอาชีพ...เป็นจริงหรือเพียงฝัน?” มีคำสำคัญอยู่ 2 คำ คือคำว่า นักวิจัยอาชีพ.... และเป็นจริงหรือเพียงฝัน คำแรกคือคำว่า “นักวิจัยอาชีพ...” น่าจะหมายถึง คนที่มีอาชีพเป็นนักวิจัย และเมื่อเราพูดถึงคำว่า “อาชีพ” ก็ต้องหมายถึงถึง กิจกรรมหลักที่คนๆ หนึ่งต้องทำเพื่อนำมาซึ่งรายได้หลักสำหรับหาเลี้ยงตนเองและครอบครัว จนเกิดเป็นความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ที่ยาวนาน ดังนั้น นักวิจัยมีอาชีพต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ในการทำวิจัยเพื่อหาความรู้และประสบการณ์ใหม่ๆ และหารายได้จากการทำงาน **อาชีพนักวิจัยเป็นอาชีพที่ค่อนข้าง unknown ในสายตาผู้อื่นทั่วๆ ไปตามท้องถนน** ผมเคยมีประสบการณ์ในการถามคนทั่วไปว่า “รู้จักอาชีพนักวิจัยหรือไม่?” มากกว่าครึ่งตอบว่า “ไม่รู้” ที่ตอบว่า “รู้และเคยได้ยิน” ก็ถามต่อว่า “แต่เอ๊ะ! แล้วอาชีพนี้ต้องทำอะไรบ้างและที่ทำงานอยู่ที่ไหน” นั่นก็แสดงให้เห็นว่า มีคนจำนวนน้อยมากที่ประกอบอาชีพนี้ และผลงานที่เกิดขึ้นจากอาชีพก็คงมีน้อยมากจนคนทั่วไป (ที่เสียเงินภาษี ให้นักวิจัยทำวิจัย) ไม่รู้ว่าเขาได้ทำอะไรจากอาชีพนี้ **ส่วนคำที่สองคือคำว่า “...เป็นจริงหรือเพียงฝัน ?”** เป็นคำย่อยสองคำที่มีคำเชื่อม “หรือ” โดยปกติเราก็ต้องเลือกคำย่อยคำใดคำหนึ่งนี้ โดยปกติคำว่า “เพียงฝัน” น่าจะเป็นคำที่ดีกว่า ในแง่ของจินตนาการที่เต็มไปด้วยความสุขที่ไร้ซึ่งความทุกข์ ในขณะที่โลกของความเป็นจริง มีทั้งความสุข ความทุกข์ และความสมหวังปะปนกันไป แต่สำหรับนักวิจัยมีอาชีพแล้ว ต้องสามารถอยู่กับโลกของความเป็นจริงด้วยความรู้สึกของโลกแห่งความฝันให้ได้ เพราะฉะนั้น เมื่อรวมความของคำสองคำนี้แล้ว จะได้ความหมายของนักวิจัยอาชีพว่า “คนที่ใช้เวลาส่วนใหญ่ในการทำงานวิจัยอย่างมีความสุข เพื่อหาองค์ความรู้ใหม่และสามารถทำวิจัยเป็นอาชีพเพื่อเลี้ยงตนเองและครอบครัว”

ผมมีความเชื่ออยู่ว่า นักวิจัยแต่ละคนมีจุดหมายของความสำเร็จในการวิจัยคล้ายคลึงกัน แต่เส้นทางกรวิจัยของแต่ละคนอาจแตกต่างกันออกไปตามความ

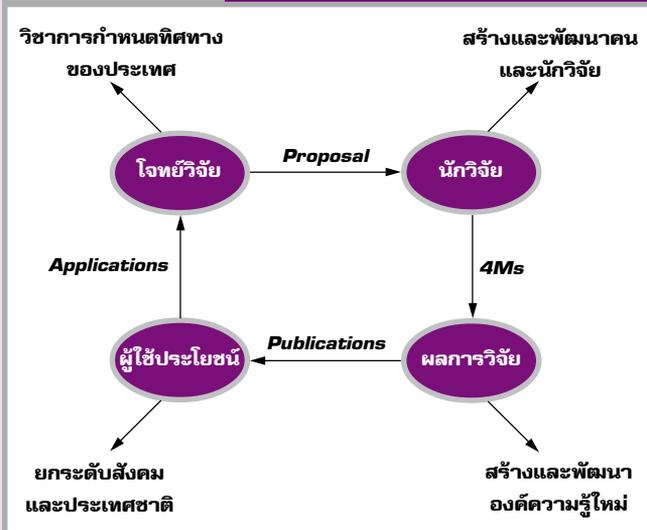

ผมเคยมีประสบการณ์ในการถามคนทั่วไปว่า “รู้จักอาชีพนักวิจัยหรือไม่?” มากกว่าครึ่งตอบว่า “ไม่รู้” ที่ตอบว่า “รู้และเคยได้ยิน” ก็ถามต่อว่า “แต่เอ๊ะ! แล้วอาชีพนี้ต้องทำอะไรบ้างและที่ทำงานอยู่ที่ไหน”

ถนัดวิชา ข้อจำกัดของเวลา ทุนวิจัย และปัจจัยเกี่ยวพันต่างๆ ซึ่งแต่ละเส้นทางก็อาจจะได้และพบสิ่งต่างๆ ที่แตกต่างกันไป และนี่ก็คงเป็นเพียงเส้นทางหนึ่งของผู้เขียนที่เชื่อว่าเป็นหนึ่งในเส้นทางที่จะนำไปสู่การเป็นนักวิจัยอาชีพที่มีความสุขได้ ผมขอยกตัวอย่างของเส้นทางสู่การเป็นนักวิจัยอาชีพจากประสบการณ์ของผม ซึ่งสามารถสรุปได้ตามวงจรวิจัยข้างล่างนี้ จะเห็นได้ว่าเส้นทางของการวิจัยที่นำเสนอเป็น วงจรการวิจัยแบบวันเวย์ (One-way research cycle) เป็นวงจรวิจัยที่ไม่มีวันจบสิ้น โดยมีจุดเริ่มต้นและจุดจบที่เดียวกันและจุดเริ่มต้นสามารถอยู่ตำแหน่งใดก็ได้บนเส้นทางของการวิจัยสมมติว่าเรามีจุดเริ่มต้นที่ **โจทย์วิจัย (Research problem)** ซึ่งถือเป็นปัญหาและสาเหตุที่ทำให้เกิดงานวิจัย ปัญหานี้ต้องการ **นักวิจัย (Researcher)** ที่มีความสามารถและความเชี่ยวชาญเหมาะสม เพื่อลำดับและเรียบเรียงแนวทางในการศึกษาวิจัยในรูปของข้อเสนอโครงการ (Proposal) เพื่อนำไปสู่การคลี่คลายปัญหาการวิจัย **ผลงานวิจัยที่ดีต้องสามารถตอบคำถามโจทย์วิจัยที่ถูกตั้งขึ้น ซึ่งต้องอาศัยกระบวนการทำวิจัยที่มีปัจจัยที่เพิ่มประสิทธิภาพและทำให้เกิดผลสำเร็จ 4 ประการ (4Ms)** อันประกอบด้วย **ทีมวิจัย (Manpower)** **ทุนวิจัย (Money)** **เครื่องมือและอุปกรณ์ (Materials and Machinery)** และ **ระบบการบริหารจัดการงานวิจัย (Management)** กระบวนการวิจัย 4Ms นี้ น่าจะก่อให้เกิด **ผลการวิจัย (Research outputs)** ที่ดีและสามารถตอบคำถามโจทย์วิจัยได้ จากนั้นผลงานวิจัยควรถูกเผยแพร่สู่สาธารณะ (Publications) เพื่อให้ **ผู้ใช้ประโยชน์ (Users)** ได้นำไปผลิตและใช้งาน (Applications) อันจะนำมาซึ่งการค้นพบข้อจำกัดของผลงานวิจัยที่จะทำและนำไปสู่ **โจทย์วิจัยใหม่ (Research problem)** ที่ต้องทำการศึกษาวิจัยในระดับต่อไป (ซึ่งอาจสูงขึ้น ลึกยิ่งขึ้น หรือหลากหลายมากขึ้น) สาเหตุที่วงจรการวิจัยนี้ถูกเขียนขึ้นเป็น One-way research cycle ที่ไม่มีวันจบสิ้น เพราะผู้เขียนเชื่อว่าการวิจัยแต่ละครั้ง นักวิจัยจะได้ความรู้จากการวิจัย 1 ความรู้ (หน่วยของการวิจัยในแต่ละครั้ง) นอกเหนือจากความรู้ที่เพิ่มขึ้น ผลการวิจัยของการดำเนินการวิจัยในวงจรที่ 1 น่าจะทำให้เกิดโจทย์วิจัยสำหรับการวิจัยในวงจรที่ 2 และได้ผลการวิจัยหรือความรู้เพิ่มขึ้นอีก 1 ความรู้ เมื่อนักวิจัยทำวิจัยในเรื่องเดียวกันนี้ไปเรื่อยๆ หลายๆ รอบของวงจรวิจัย นักวิจัยก็จะมีความรู้เป็นจำนวนมากที่จะสามารถนำมาสร้างเป็นองค์ความรู้ที่สามารถใช้งานได้จริงและมีประสิทธิภาพ ดังนั้น **ผลงานวิจัยที่ดีน่าจะเกิดจากการทำวิจัยแบบกตัตดินนั่นเอง**

วงจรการวิจัยแบบวันเวย์ (One-way research cycle)

โดยสรุปแล้ว ความสำเร็จของเส้นทางของการวิจัยตามวงจรการวิจัยแบบวันเวย์นี้ น่าจะนำไปสู่การสร้างและพัฒนา 4 ส่วนที่สำคัญคือ (1) สร้างและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีความเชี่ยวชาญสูง (2) สร้างและพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ที่สามารถใช้งานได้จริง (3) ยกระดับสังคมและประเทศชาติ และ (4) ใช้วิชาการในการกำหนดทิศทางของประเทศได้เป็นอย่างดี จากที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ ท่านจะเห็นได้ทันทีว่า อาชีพนักวิจัยมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศชาติให้ยั่งยืน หากท่านเป็นคนไทยคนหนึ่งที่ทราบจุดหมายปลายทางและผลลัพธ์ของอาชีพนักวิจัยตามที่กล่าวแล้วข้างต้น ต่อให้อาชีพนักวิจัยเป็นเพียงแค่ความฝัน ผมเชื่อว่าท่านจะทำทุกวิถีทางที่จะทำความฝันนั้นให้เป็นความจริงได้